ĢENERĀLADVOKĀTA NĪLO JĒSKINENA [*NIILO JÄÄSKINEN*] SECINĀJUMI,
sniegti 2015. gada 16. jūlijā [1]

Lieta C-603/13 P

Galp Energía España, SA ,
Petróleos de Portugal (Petrogal), SA ,
Galp Energia, SGPS, SA
pret

Eiropas Komisiju

Apelācijas sūdzība — Aizliegtas vienošanās — Ceļu bitumena tirgus Spānijā — Tirgus sadale un cenu saskaņošana — Neierobežota kompetence — Ne ultra petita princips — Tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu — Tiesības uz aizstāvību — Sacīkstes princips — Vienots un turpināts pārkāpums — Iespējamas zināšanas par uzraudzības sistēmu un kompensācijas mehānismiem, kurus īstenoja citi nelikumīgās aizliegtās vienošanās dalībnieki — Pierādījumu sagrozīšana

I – **Ievads**

1. Tiesā iesniegtās lietas pamats ir apelācijas sūdzība, kuru iesniegusi sabiedrību *Galp Energía España, SA*, *Petróleos de Portugal (Petrogal), SA* un *Galp Energia, SGPS, SA* grupa (turpmāk tekstā kopā sauktas – "apelācijas sūdzības iesniedzēji") pret spriedumu lietā *Galp Energía España* u.c./Komisija (T-462/07, turpmāk tekstā – "pārsūdzētais spriedums") [2], kurā Vispārējā tiesa ir daļēji apmierinājusi viņu prasību atcelt Komisijas Lēmumu C(2007) 4441, galīgā redakcija [3] (turpmāk tekstā – "apstrīdētais lēmums"), un pakārtoto prasību samazināt tiem uzliktā naudas soda summu.

2. Atbilstoši Tiesas lūgumam šajos secinājumos tiek analizēts tikai apelācijas sūdzības otrais pamats, kurš ir šīs prasības centrā un kurš pēc būtības rada jautājumu par Vispārējai tiesai atzītās neierobežotās kompetences pilnvaru robežām. Manuprāt, turpmāk izklāstīto iemeslu dēļ Vispārējā tiesa ir pārkāpusi minētās robežas un apelācijas sūdzība ir pieņemama. Faktiski es uzskatu, ka neierobežotās kompetences pilnvaras Vispārējai tiesai neparedz kompetenci spriest par pārkāpumu, kurš nav pierādīts Komisijas lēmumā.

II – **Tiesvedības priekšvēsture**

3. Tiesvedības priekšvēsture ir izklāstīta pārsūdzētā sprieduma 1.–85. punktā, uz kuriem ir izdarīta atsauce.

1 — Oriģinālvaloda – franču.

2 — EU:T:2013:459.

3 — 2007. gada 3. oktobra Lēmums par EKL 81. panta piemērošanas procedūru (Lieta COMP/38.710 – Bitumens (Spānija)).

4. Ciktāl ir nepieciešams, pietiek vien atgādināt, ka Komisija 2007. gada 3. oktobrī ir pieņēmusi apstrīdēto lēmumu, kurā ir konstatēts, ka apelācijas sūdzības iesniedzēji esot piedalījušies saskaņotu līgumu un darbību kopumā impregnēšanas bitumena nozarē Spānijas teritorijā (izņemot Kanāriju salas), slēdzot līgumus par tirgus sadali un cenu saskaņošanu. Komisija ir uzskatījusi, ka abi konstatētie konkurences ierobežojumi, proti, horizontālās vienošanās par tirgus sadali un cenu saskaņošanu, atbilstoši EKL 81. pantam pēc savas būtības ir uzskatāmi par vissmagākajiem pārkāpumiem, kuri atbilstoši judikatūrai ir kvalificējami kā "sevišķi smagi" pārkāpumi jau pēc to būtības vien, un nav nepieciešams, lai tie ietvertu kādu konkrētu ģeogrāfisko zonu vai radītu konkrētas sekas [4].

5. Ar prasību, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegta 2007. gada 19. decembrī, apelācijas sūdzības iesniedzēji apstrīdēja lēmuma saturu un pieprasīja tā daļēju vai pilnīgu atcelšanu.

6. Pārsūdzētajā spriedumā Vispārējā tiesa pieņēma atcelšanas trešo pamatu, pamatojoties uz to, ka prettiesisks esot konstatējums, ka apelācijas sūdzības iesniedzēji esot piedalījušies uzraudzības sistēmā un kompensācijas mehānismā saistībā ar nolīgumu īstenošanu par tirgus un klientu sadali starp aizliegtās vienošanās dalībniekiem. Vispārējā tiesa daļēji atcēla apstrīdēto lēmumu, ciktāl šajā lēmumā, tā 1. pantā, bija konstatēts, ka apelācijas sūdzības iesniedzēji ir bijuši iesaistīti saskaņotu nolīgumu un darbību kopumā Spānijas bitumena tirgū, un tā 3. pantā minētajiem apelācijas sūdzības iesniedzējiem bija noteikts pienākums pārtraukt pārkāpumu, kas ir konstatēts apstrīdētā lēmuma 1. pantā.

7. Taču Vispārējā tiesa ir uzskatījusi, ka apelācijas sūdzības iesniedzēji esot atbildīgi divu iepriekš minēto pārkāpumu veidojošo daļu dēļ (pārsūdzētā sprieduma 626. punkts). Šo secinājumu tā pamatoja ar *Petrogal* un vēlāk *Galp Energía Españ*a bitumena pārdošanas direktora *V. C.* k-ga paziņojumu (turpmāk tekstā – "*V. C.* paziņojums") [5]. Tādēļ Vispārējā tiesa ir uzskatījusi, ka neesot pamata grozīt naudas soda sākumsummu (pārsūdzētā sprieduma 630. punkts). Taču Vispārējā tiesa ir uzskatījusi, ka ir jāpalielina naudas soda samazinājums, kuru Komisija piemēroja atbildību mīkstinošo apstākļu dēļ (pārsūdzētā sprieduma 632. punkts). Tādēļ tā noteica papildu 4 % samazinājumu, kas jāpieskaita 10 % samazinājumam, kurš jau bija noteikts apstrīdētajā lēmumā (pārsūdzētā sprieduma 635. punkts). Vispārējā tiesa noraidīja lietas dalībnieku pārējos atcelšanas pamatus, tostarp piekto pamatu, kas saistīts ar prettiesiskumu un kas ietekmējot konstatējumu par viņu piedalīšanos cenu saskaņošanā (pārsūdzētā sprieduma 450.–456. punkts) [6].

III – **Tiesvedība Tiesā un lietas dalībnieku prasījumi**

8. Ar prasības pieteikumu, kas Tiesas kancelejā iesniegts 2013. gada 22. novembrī, prasītāji ir iesnieguši apelācijas sūdzību, kurā tie Tiesu lūdz:

— galvenokārt, atcelt pārsūdzēto spriedumu un apstrīdētā lēmuma 1., 2. un 3. pantu, ciktāl tie attiecas uz apelācijas sūdzības iesniedzējiem, un/vai samazināt apelācijas sūdzības iesniedzējiem noteiktā naudas soda apmēru;

4 — Apstrīdētā lēmuma 500. apsvērums. Komisija ir uzskatījusi, ka par piedalīšanos šajā pārkāpumā *Galp Energía España, SA* un *Petróleos de Portugal, SA* ir solidāri jāmaksā EUR 8 662 500; *Galp Energia, SGPS, SA* bija solidāri atbildīga par EUR 6 435 000 maksājumu. Tika konstatēts, ka *Galp Energía España, SA* un *Petróleos de Portugal, SA* pārkāpumā piedalījās no 1995. gada 31. janvāra līdz 2002. gada 1. oktobrim, bet *Galp Energia, SGPS, SA* pārkāpumā esot piedalījusies no 1999. gada 22. aprīļa līdz 2002. gada 1. oktobrim.

5 — Skat. pārsūdzētā sprieduma 87. un 215. punktu. Savā paziņojumā *V. C.* attiecībā uz to ir apliecinājis, ka apelācijas sūdzības iesniedzēji nekad neesot bijuši iesaistīti uzraudzības sistēmā: "Es atsaucos uz Eiropas Komisijas iebildumu, ka *Galp Energía España* [..] esot piedalījusies "asfalta galda" uzraudzības sistēmas un kompensācijas mehānisma darbībā. Tā gluži nav. Tā vienkāršā iemesla dēļ, ka mēs nekad neesam saņēmuši kompensāciju neatkarīgi no *Galp Energía España* [..] pārdošanas apjomiem. Ir taisnība, ka noteiktā brīdī es konstatēju, ka pastāv noteikts kompensācijas mehānisms, kurā piedalījās ar asfalta jautājumiem saistīto sarunu galda dalībnieki, taču es nekad neesmu zinājis, kāds bija šo sabiedrību mērķis saistībā ar šo sistēmu. Tādējādi *Galp Energía España* [..] nekad nav bijusi iesaistīta nevienā kompensācijas mehānismā."

6 — Tādēļ *Galp Energía España, SA* un *Petróleos de Portugal (Petrogal), SA* noteiktā naudas soda summa tika samazināta līdz EUR 8 277 500, bet *Galp Energía*, *SGPS*, *SA* noteiktā naudas soda summa tika samazināta līdz EUR 6 149 000.

— pakārtoti, atcelt pārsūdzēto spriedumu un nosūtīt lietu atpakaļ Vispārējai tiesai izskatīšanai pēc būtības;

— piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

9. Komisija pieprasa noraidīt apelācijas sūdzību un piespriest apelācijas sūdzības iesniedzējiem atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

10. Tiesā lietas dalībnieki savu nostāja pauda rakstveidā, un tie tika uzklausīti Tiesas sēdē 2015. gada 15. aprīlī.

IV – **Par apelācijas sūdzības iesniedzēju atbildības konstatēšanu, ko veikusi Vispārējā tiesa, kā sākuma punktu apelācijas sūdzības otrā pamata analīzei**

A – *Īss atgādinājums par neierobežoto kompetenci*

11. Otrajā pamatā, kurš iedalīts trīs daļās, apelācijas sūdzības iesniedzēji pārmet Vispārējai tiesai, ka tā pārsūdzētā sprieduma 626. un 630. punktā ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā. Atsaucoties uz daudziem dažādiem principiem un procesuālo tiesību normām, apelācijas sūdzības iesniedzēji faktiski pārmet Vispārējai tiesai konkrētu darbību, proti, to, ka tā, nosakot apelācijas sūdzības iesniedzēju atbildību saistībā ar pārkāpuma mehānisma divām sastāvdaļām, ir ņēmusi vērā dokumentu, kurš sagatavots pēc apstrīdētā lēmuma pieņemšanas, proti, iepriekš minēto *V. C.* paziņojumu [7].

12. Vispirms man jānorāda, ka Vispārējā tiesa to, ka tā ņēmusi vērā *V. C.* paziņojumu, pamatoja ar savu neierobežoto kompetenci.

13. Tādēļ ir jāatgādina, ka neierobežotā kompetence, kas paredzēta Vispārējai tiesai, papildina LESD 263. pantā noteikto likumības pārbaudi. Kā Tiesa to ir lēmusi, "tiesiskuma pārbaudi papildina neierobežota kompetence, kas Savienības tiesai saskaņā ar LESD 261. pantu tika atzīta ar Regulas Nr. 1/2003 31. pantu. Šī kompetence pilnvaro tiesu papildus sankciju tiesiskuma pārbaudei aizstāt Komisijas vērtējumu ar savu vērtējumu un līdz ar to atcelt, samazināt vai palielināt uzlikto naudas sodu vai noteikto kavējuma naudu" [8]. Judikatūrā ir precizēts, ka grozīšanas pilnvaras pastāv arī tad, ja Komisija nav pieļāvusi kļūdu [9]. Tas ļauj tiesai, it īpaši konkurences jautājumos, ne tikai atcelt vai apstiprināt naudas sodu un tā summu, bet arī to palielināt vai samazināt.

14. Tādējādi neierobežotā kompetence tiesai dod iespēju pārveidot apstrīdēto aktu arī tad, ja tas netiek atcelts, ņemot vērā visus faktiskos apstākļus, lai, piemēram, grozītu noteikto naudas soda summu [10]. Tomēr neierobežotas kompetences īstenošanas noteikumi nav līdz galam definēti [11].

7 — Trešā pamata analīzes ietvaros Vispārējā tiesa ir pārmetusi Komisijai, ka tā nav pietiekami konstatējusi apelācijas sūdzības iesniedzēju piedalīšanos divās pārkāpumu veidojošajās daļās. Tādēļ tā tiktāl ir atcēlusi apstrīdēto lēmumu.

8 — Spriedums *KME Germany* u.c./Komisija (C-272/09 P, EU:C:2011:810, 103. punkts).

9 — Spriedumi *Groupe Danone*/Komisija (C-3/06P, EU:C:2007:88, 61. punkts), kā arī *Prym* un*Prym Consumer*/Komisija (C-534/07 P, EU:C:2009:505, 86. punkts).

10 — Spriedumi *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, no C-250/99 P līdz C-252/99 P un C-254/99 P, EU:C:2002:582, 692. punkts); *Prym* un *Prym Consumer*/Komisija (C-534/07 P, EU:C:2009:505, 86. punkts) un *JFE Engineering* u.c./Komisija (T-67/00, T-68/00, T-71/00 un T-78/00, EU:T:2004:221, 577. punkts).

11 — Sīkāku analīzi skat. ģenerāladvokāta M. Vatelē [*M. Wathelet*] secinājumos lietā *Telefónica* un *Telefónica de España*/Komisija (C-295/12 P, EU:C:2013:619).

15. Es norādu, ka spriedumos *Chalkor*/Komisija [12] un *KME Germany* u.c./Komisija [13] Tiesa ir skaidri konstatējusi, ka neierobežotas kompetences, kuru īsteno Vispārējā tiesa, kontrole ietver gan tiesisku, gan faktisku kontroli, kā arī pilnvaras vērtēt pierādījumus, atcelt apstrīdēto lēmumu un grozīt naudas sodu summu [14].

16. Turklāt Tiesa ir arī uzskatījusi, ka LESD 263. pantā paredzētā likumības pārbaude, ko papildina tās neierobežota kompetence saistībā ar naudas soda summu, kura paredzēta Regulas (EK) Nr. 1/2003 [15] 31. pantā, nav pretrunā efektīvas tiesiskās aizsardzības principam, kas minēts Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 47. pantā [16].

B – *Vispārējās tiesas pamatojums un atbildības konstatēšana*

17. Tā kā Vispārējās tiesas pamatojuma izprašana, manuprāt, ir noteicošā, lai varētu analizēt apelācijas sūdzības otro pamatu, es ierosinu, aplūkojot apelācijas sūdzībā izvirzītos iebildumus, Vispārējās tiesas izmantoto pamatojumu analizēt, ņemot vērā prasības pirmajā instancē trešo pamatu un šīs pašas prasības devīto pamatu.

18. Savā trešajā pamatā, kas izvirzīts Vispārējā tiesā, apelācijas sūdzības iesniedzēji ir apstrīdējuši to, ka tie būtu iesaistījušies uzraudzības sistēmā un kompensācijas mehānismā.

19. Savā analīzē Vispārējā tiesa bija pieņēmusi trešo pamatu, ciktāl Komisija bija norādījusi uz apelācijas sūdzības iesniedzēju atbildību par pārkāpumu kopumā, lai gan tā nebija pietiekami pierādījusi viņu piedalīšanos divās pārkāpumu veidojošajās daļās. Turklāt šī pati iestāde nav apliecinājusi savas zināšanas vai vismaz to, ka nav bijis iespējams neņemt vērā divu iepriekš minēto daļu pastāvēšanu, lai varētu pareizi piemērot vienota un turpināta pārkāpuma jēdzienu. Tādēļ Vispārējā tiesa atcēla apstrīdētā lēmuma 1. pantu, ciktāl tajā ir konstatēta apelācijas sūdzības iesniedzēju iesaistīšanās saskaņotu nolīgumu un darbību kopumā Spānijas bitumena tirgū.

20. Ciktāl Vispārējā tiesa ir balstījusies uz vienota un turpināta pārkāpuma jēdzienu [17], ir svarīgi atgādināt, ka uzņēmums, kas ir piedalījies vienotā un saliktā pārkāpumā, īstenojot pret konkurenci vērstas darbības, kuru mērķis ir bijis veicināt pārkāpuma īstenošanu kopumā, arī var būt atbildīgs par rīcību, ko faktiski īsteno citi uzņēmumi, kuri piedalās pārkāpumā. Tā tas ir gadījumā, ja tiek pierādīts, ka minētais uzņēmums ir centies ar savu rīcību veicināt kopīgo mērķu, uz kuriem tiecās visi dalībnieki, sasniegšanu un ka tas zināja par faktisko rīcību, ko bija iecerējuši vai īstenojuši citi uzņēmumi, lai sasniegtu to pašu mērķi, vai ka tas varēja paredzēt šādu rīcību un ka tas bija gatavs uzņemties risku [18].

21. Savukārt, ja Savienības tiesa konstatē, ka Komisija nav pietiekami pierādījusi, ka uzņēmums, piedaloties kādā pret konkurenci vērstā darbībā, kas veido vienotu un turpinātu pārkāpumu, ir zinājis par pārējām citu aizliegtās vienošanās dalībnieku veiktajām pret konkurenci vērstajām darbībām ar tādu pašu mērķi vai ka tas būtu varējis tās paredzēt un bijis gatavs uzņemties risku, tad tā vienīgās

12 — C-386/10 P, EU:C:2011:815.

13 — C-272/09 P, EU:C:2011:810.

14 — Šis aspekts ir ļoti būtisks šajā lietā, ņemot vērā Vispārējās tiesas pamata pamatojumu, kas ir izklāstīts šo secinājumu 12. punktā.

15 — Padomes 2002. gada 16. decembra Regula (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [EKL 81.] un [EKL 82. pantā] (OV 2003, L 1, 1. lpp.).

16 — Spriedums *KME Germany* u.c./Komisija (C-272/09 P, EU:C:2011:810, 106. punkts).

17 — Spriedums Komisija/*Anic Partecipazioni* (C-49/92 P, EU:C:1999:356, 82. punkts).

18 — Spriedumi Komisija/*Verhuizingen Coppens* (C-441/11 P, EU:C:2012:778, 41. un 42. punkts); Komisija/*Aalberts Industries* u.c. (C-287/11 P, EU:C:2013:445, 63. punkts) un *Siemens* u.c./Komisija (C-239/11 P, C-489/11 P un C-498/11 P, EU:C:2013:866, 242. punkts).

sekas ir tādas, ka šo uzņēmumu nevar sodīt par šīm pārējām darbībām un tādējādi par vienoto un turpināto pārkāpumu kopumā un apstrīdētais lēmums šajā vienā aspektā ir uzskatāms par nepamatotu [19]. Tādēļ ir jākonstatē, ka spriedumā *Soliver*/Komisija Vispārējā tiesa nesen ir izrādījusies samērā prasīga saistībā ar pierādījumiem par piedalīšanos vienotā un turpinātā pārkāpumā [20].

22. Šajā gadījumā Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 273. un 279. punktā ir lēmusi, ka Komisija ir uzskatījusi, ka apelācijas sūdzības iesniedzēji ir atbildīgi par piedalīšanos pārkāpumā kopumā, ieskaitot piedalīšanos uzraudzības sistēmā un kompensācijas mehānismā. Turklāt Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 286. punktā ir norādījusi, ka, lai pierādītu apelācijas sūdzības iesniedzēju atbildību, Komisija ir balstījusies *vienīgi uz faktu, kas saistīts ar piedalīšanos* pārkāpuma iepriekš minētajās daļās. Pārsūdzētā sprieduma 272. un 280. punktā Vispārējā tiesa ir uzskatījusi, ka apelācijas sūdzības iesniedzēju piedalīšanās abās pārkāpuma daļās nav tikusi pierādīta.

23. Protams, iepriekš minētā judikatūra par vienotu un turpinātu pārkāpumu ir ļāvusi apgalvot, ka uzņēmums ir atbildīgs par visu pārkāpumu kopumā, jo tas ir zinājis par prettiesiskajām darbībām vai arī nebūtu varējis nezināt par to pastāvēšanu.

24. Taču pārsūdzētā sprieduma 289. punktā Vispārējā tiesa ir skaidri spriedusi, ka Komisija nav balstījusies ne uz zināšanām, kas apelācijas sūdzības iesniedzējiem varētu būt bijušas par uzraudzības sistēmu un kompensācijas sistēmu, ne uz faktu, ka tie nebūtu varējuši nezināt par šīm pārkāpumu veidojošajām daļām. Šādas zināšanas vai neiespējamība nezināt par pastāvēšanu, pēc Vispārējās tiesas domām, kas minētas tā paša sprieduma 290. punktā, apstrīdētajā lēmumā nav pierādītas.

25. Visbeidzot pārsūdzētā sprieduma 291. punktā Vispārējā tiesa ir *noraidījusi iespēju prezumēt šādas zināšanas*, ņemot vērā viņu lomu aizliegtās vienošanās pasākumos. Tādēļ Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 292. punktā ir konstatējusi, ka apelācijas sūdzības iesniedzēju atbildība saistībā ar uzraudzības sistēmu un kompensācijas mehānismu nav pierādīta.

26. Lai novērstu trūkumu, kāds, pēc Vispārējās tiesas domām, ir radies apstrīdētajā lēmumā, Komisija atsaucās uz *V. C.* paziņojumu. Vispārējā tiesa šo pierādījumu noraidīja pārsūdzētā sprieduma 294. un 295. punktā. Tā ir uzskatījusi, ka, lai gan paziņojums *a posteriori* atklāja, ka apelācijas sūdzības iesniedzējiem ir bijušas zināšanas par kompensācijas mehānismu, *Vispārējā tiesa tik un tā nevar likumības pārbaudes ietvaros Komisijas pamatojumu aizstāt ar jaunu pamatojumu*. Turklāt tā sprieda, ka šis paziņojums jebkurā gadījumā nenovērš tiesiskuma trūkumus, kādi ir apstrīdētajā lēmumā.

27. Šis pamatojums ir jāsaista ar apelācijas sūdzības iesniedzēju atbildības konstatējumu, kuru Vispārējā tiesa pirmajā instancē aplūkoja devītā pamata ietvaros.

28. Vispārējā tiesā celtajā devītajā pamatā apelācijas sūdzības iesniedzēji apstrīdēja to, ka naudas sods netiekot samazināts, lai gan viņu piedalīšanās pārkāpumā ir bijusi ļoti ierobežota. Attiecībā uz to Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 606. punktā ir atgādinājusi, ka pirmajā instancē trešajā pamatā ir ticis konstatēts, ka Komisija ne vien nav pierādījusi, ka apelācijas sūdzības iesniedzēji esot piedalījušies abās pārkāpumu veidojošajās daļās, proti, uzraudzības un kompensācijas sistēmās, bet tā arī nav norādījusi pietiekamus faktus, kas ļautu tai apgalvot, ka tiem vispār būtu jāuzņemas atbildība saistībā ar tiem.

19 — Spriedums Komisija/*Verhuizingen Coppens* (C-441/11 P, EU:C:2012:778, 47. punkts).

20 — T-68/09, EU:T:2014:867. Šajā lietā Vispārējā tiesa ir uzskatījusi, ka Komisija nav sniegusi pierādījumus par *Soliver NV* līdzdalību. Lēmuma daļēja atcelšana tāpēc, ka Komisija nebija atbilstīgi kvalificējusi prasītāja piedalīšanos prettiesiskajā rīcībā, nebija piemērojama, tādēļ Vispārējā tiesa Komisijas lēmumu atcēla pilnībā.

29. Taču, neraugoties uz iepriekš atgādinātajiem konstatējumiem, Vispārējā tiesa no *V. C.* paziņojuma secināja, ka apelācijas sūdzības iesniedzēji *ir zinājuši* par kompensācijas mehānismu, kas, pēc Vispārējās tiesas domām, nozīmē to, ka apelācijas sūdzības iesniedzēji ir zinājuši par uzraudzības sistēmu, jo kompensācijas mehānisms nebūtu varējis pastāvēt bez uzraudzības sistēmas. No pārsūdzētā sprieduma 624. punkta izriet, ka Vispārējā tiesa šajā sakarā ir rīkojusies, balstoties uz savu neierobežoto kompetenci.

30. No pārsūdzētā sprieduma 610.–626. punkta izriet, ka Vispārējā tiesa, konstatējot apelācijas sūdzības iesniedzēju atbildību saistībā ar šīm divām pārkāpuma sastāvdaļām, ir balstījusies uz *V. C.* paziņojumu. Visbeidzot no pārsūdzētā sprieduma 627. punkta izriet, ka Vispārējā tiesa apelācijas sūdzības iesniedzējiem noteikto naudas sodu summas ir vērtējusi, tieši ņemot vērā šos pierādījumus.

31. Tieši šie Vispārējās tiesas pamatojuma pretrunīgie elementi ir šīs apelācijas sūdzības otrā pamata priekšmets.

V – **Neierobežota kompetence un *ne ultra petita*princips**

A – *Lietas dalībnieku argumenti*

32. Otrā pamata pirmajā daļā apelācijas sūdzības iesniedzēji apgalvo, ka Tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, pārkāpjot savas kompetences robežas, lemjot *ultra petita*, ciktāl, pēc savas ierosmes izvirzot pamatu, kuru nav izvirzījuši ne apelācijas sūdzības iesniedzēji, ne Komisija [21], tā viņus ir uzskatījusi par atbildīgiem saistībā ar divām EKL 81. panta 1. punktā paredzētajām pārkāpumu veidojošajām daļām, proti, zināšanām par kompensācijas mehānismu un uzraudzības sistēmas paredzamību [22].

33. Vispārējā tiesa šajā gadījumā ir lēmusi *ultra petita*, jo Komisija savā lēmumā nav balstījusies uz šādiem pamatiem, apelācijas sūdzības iesniedzēji šādus pamatus nav minējuši kā atcelšanas pamatus un šie pamati nav tikuši apspriesti, izņemot saistībā ar *V. C.* paziņojuma pieņemamību.

34. Savukārt Komisija apgalvo, ka Vispārējā tiesa, lemjot par naudas soda apmēru, īstenojot savu neierobežoto kompetenci, ir pamatoti ņēmusi vērā apelācijas sūdzības iesniedzēju zināšanas par uzraudzības sistēmu un kompensācijas mehānismiem, jo tas ir faktisks apstāklis. Par *V. C.* paziņojumu Komisija uzskata, ka Vispārējā tiesa ir pamatoti to ņēmusi vērā, lemjot par naudas soda apmēru [23], it īpaši, ciktāl judikatūra pieļauj iespēju "veidot un ņemt vērā papildu informāciju, kuras pieminēšana lēmumā kā tāda nav prasīta" [24]. Visbeidzot, Komisija uzskata, ka pamats ir neefektīvs, jo Vispārējā tiesa jau ir samazinājusi naudas soda summu [25].

21 — Apelācijas sūdzības iesniedzēji atgādina, ka tiesvedības Eiropas Savienības tiesās notiek pēc sacīkstes principa. Tātad atcelšanas pamati ir jāizvirza tikai un vienīgi tiesvedības dalībniekiem (izņemot absolūtos pamatus) (skat. spriedumu *KME Germany* u.c./Komisija, C-389/10 P, EU:C:2011:816, 131. punkts). Tāpat Tiesa ir norādījusi lietā *ThyssenKrupp Nirosta*/Komisija (C-352/09 P, EU:C:2011:191), ka Vispārējās tiesas uzdevums aprobežojas vien ar lemšanu par tai iesniegtajiem argumentiem.

22 — Pārsūdzētā sprieduma 626. punkts.

23 — Spriedums *Prym* un *Prym Consumer*/Komisija (C-534/07 P, EU:C:2009:505, 86. punkts).

24 — Spriedums *KNP BT*/Komisija (C-248/98 P, EU:C:2000:625, 40. punkts).

25 — Papildu samazinājums par 4 %, ko pieskaita 10 % samazinājumam, kuru iepriekš ir piemērojusi Komisija, ņemot vērā apelācijas sūdzības iesniedzēju mazāk regulāro vai mazāk aktīvo piedalīšanos pārkāpumā.

B – *Vērtējums*

35. Ir skaidrs, ka Savienības tiesu, kurai ir jālemj par prasību atcelt tiesību aktu, saista princips, ko dēvē par "*ne ultra petita*", kas izriet no parunas "*ne eat iudex ultra petita partium*" un kas liedz tiesai lemt par jautājumiem, pārsniedzot lietas dalībnieku prasījumos paredzēto. Atbilstoši šim principam tiesas pasludinātā atcelšana nevar pārsniegt to, kādu ir lūdzis prasītājs [26]. Tai nav tiesību ne no jauna definēt prasības galveno priekšmetu, ne pēc saviem ieskatiem izvirzīt pamatu, izņemot īpašus gadījumus, kuros sabiedrības interesēs ir nepieciešama tās iejaukšanās [27]. Faktiski Savienības tiesai ir iespēja un, vajadzības gadījumā, pienākums pēc saviem ieskatiem izvirzīt noteiktus ārējus likumības pamatus [28].

36. Ir svarīgi atzīmēt, ka *ne ultra petita* princips pilnībā tiek piemērots vienīgi civiltiesību procesos kā dispozitivitātes princips. Savukārt publiskajās tiesībās, tostarp arī konkurences tiesībās, tā piemērojamību ir grūtāk identificēt. Faktiski, manuprāt, šim principam pašam par sevi nav nekādas lomas, tas veido daļu tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu kopumā. Kā to ir formulējis ģenerāladvokāts F. Ležē [*P. Léger*], tiesai šajā gadījumā nekādā veidā nav noteikta pasīva loma un tā nevar atkāpties no savas "lietas dalībnieku balss" funkcijas [29]. Jānorāda, ka aizliegums celt pamatus pēc savas ierosmes tiek piemērots vienīgi tiesvedībā par atcelšanu, proti, saistībā ar likumības pārbaudi. Savukārt saistībā ar neierobežoto kompetenci tas izpaužas citādi.

37. Tas man liek uzdot jautājumu, kā *ne ultra petita* princips ir piemērojams neierobežotas kompetences ietvaros, jo šī lieta pēc būtības attiecas uz šo pilnvaru, kas ir šīs lietas pamatā, robežām. Lietā *Groupe Danone*/Komisija Tiesa ir norādījusi, ka "Kopienu tiesai ir tiesības īstenot savu neierobežoto kompetenci, ja *tai ir jāizvērtē jautājums par naudas soda apmēru*, un šo kompetenci tā var izmantot, gan lai samazinātu šo apmēru, gan lai to palielinātu" [30].

38. Tas paver iespēju divām atšķirīgām interpretācijām. No vienas puses, var atzīt, ka, lai Vispārējā tiesa varētu īstenot savu neierobežoto konkurenci, vienam no lietas dalībniekiem ir skaidri un precīzi *prasītāja prasījumos* jāizvirza jautājums par naudas soda summu. No otras puses, tāpat no Tiesas nostājas varētu secināt, ka pietiek vien ar to, ka jautājums par naudas sodiem ir *strīda priekšmets un tiek apspriests kādā no pamatiem*. Šis jautājums ir īpaši svarīgs, ja Vispārējā tiesa neierobežoto kompetenci īsteno, lai palielinātu naudas sodu, lai gan lietas dalībnieki ir prasījuši vienīgi to samazināt [31].

39. Ne ultra petita principa īstenošana neierobežotas kompetences ietvaros nav viennozīmīga, taču to šajā ziņā, šķiet, aizstāv pirmā spriedumā *Groupe Danone*/Komisija minētā interpretācija, proti, ka naudas soda summai ir jābūt *prasījumu priekšmetam*. Tā spriedumā Komisija u.c./*Siemens Österreich* u.c. Tiesa ir spriedusi, ka Vispārējā tiesa esot spriedusi *ultra petita*, atceļot Komisijas lēmuma nosacījumu un reformējot noteiktos naudas sodus, apvienojot tos vienā summā, kas solidāri jāmaksā

26 — Skat. spriedumus *Meroni*/Augstā iestāde (46/59 un 47/59, EU:C:1962:44, 783. lpp., it īpaši 801. lpp.); *Nachi Europe* (C-239/99, EU:C:2001:101, 24. punkts) un *Comunità montana della Valnerina*/Komisija (C-240/03 P, EU:C:2006:44, 43. punkts), kā arī ģenerāladvokātes J. Kokotes [*J. Kokott*] secinājumu lietā Komisija/*Alrosa* (C-441/07 P, EU:C:2009:555) 146.–148. punktu.

27 — Spriedums Komisija/*Roodhuijzen* (T-58/08 P, EU:T:2009:385, 34. punkts un tajā minētā judikatūra). Taču no judikatūras izriet, ka lietas dalībnieku noteiktā tiesvedībā Savienības tiesa, kurai būtu jālemj vienīgi par lietas dalībnieku prasījumiem, var izmantot vienīgi viņu minētos argumentus, ar kuriem tie pamato savas pretenzijas, izņemot gadījumus, ja tai nāktos savu lēmumu balstīt uz juridiski kļūdainiem apsvērumiem (spriedums *ETF*/*Michel*, T-108/11 P, EU:T:2013:625, 42. un 51. punkts).

28 — Faktiski būtiski formas pārkāpumi un kompetences trūkums LESD 263. panta izpratnē ir absolūti pamati, kuri Savienības tiesai ir jāizvirza pēc savas ierosmes (skat. spriedumu Ungārija/Komisija, T-240/10, EU:T:2013:645). Pamatojuma trūkums ir uzskatāms par ārējo likumības pamatu. Tomēr es atgādinu, ka absolūta pamata izvirzīšanas pēc savas ierosmes mērķis ir nevis novērst prasības pieteikuma trūkumus, bet gan panākt, lai tiktu ievērots noteikums, kas tā nozīmīguma dēļ nav lietas dalībnieku rīcībā, un tas ir izdarāms jebkurā procesa posmā. Jautājums par pamatu celšanu pēc savas ierosmes tomēr ir jānodala no *ne ultra petita* principa piemērojamības, kas attiecas uz pušu prasījumiem.

29 — Ģenerāladvokāta F. Ležē secinājumi lietā Parlaments/*Gutiérrez de Quijano y Lloréns* (C-252/96 P, EU:C:1998:157, 36. punkts).

30 — C-3/06 P, EU:C:2007:88, 62. punkts, izcēlums mans. Skat. arī ģenerāladvokāta L. M. Pojareša Maduru [*L. M. Poiares Maduro*] secinājumus šajā lietā (C-3/06 P, EU:C:2006:720, 46.–50. punkts).

31 — Šai sakarā skat. spriedumus *Shell Petroleum* u.c./Komisija (T-343/06, EU:T:2012:478) un *InnoLux*/Komisija (T-91/11, EU:T:2014:92).

lietas dalībniekiem [32]. Turklāt spriedumā *Alliance One International*/Komisija Tiesa, noraidot pamatu, kas saistīts ar *ne ultra petita* principa pārkāpumu, ir uzsvērusi, ka, neraugoties uz to, ka prasības pieteikumā nav šāda lūguma, lietas dalībnieks ir, pakārtoti, prasījis samazināt citam aizliegtās vienošanās dalībniekam un solidāri arī viņam pašam noteiktā naudas soda summu un ka tā pamatu mērķis ir bijis attaisnot šāda samazinājuma piešķiršanu [33].

40. Ņemot vērā visu iepriekš minēto, es uzskatu, ka apelācijas sūdzības iesniedzēju iesniegtie iebildumi patiesībā nav saistīti ar principa *ne ultra petita* pārkāpumu vai nepareizu jautājuma izskatīšanu pēc savas ierosmes. Katrā ziņā es uzskatu, ka minētie iebildumi ir celti tādēļ, ka ir kļūdaini lasīts pārsūdzētais spriedums. Kā jau esmu to norādījis, apelācijas sūdzības iesniedzēju argumenti attiecas uz Vispārējās tiesas neierobežotās kompetences apmēru, kura, konstatējot apelācijas sūdzības iesniedzēju atbildību saistībā ar divām aizliegtās vienošanās sastāvdaļām, patiesībā konstatēja strīdīgo pārkāpumu.

41. Ja nu tomēr apelācijas sūdzības iesniedzēju iesniegtie iebildumi būtu jāuzskata par tādiem, kas saistīti ar *ne ultra petita* principa pārkāpumu, attiecībā uz to pietiek vien norādīt, ka pirmajā instancē tieši apelācijas sūdzības iesniedzēji sagatavoja *V. C.* paziņojumu, lai pierādītu, ka viņi nav piedalījušies uzraudzības un kompensācijas mehānismos. Savos prasījumos Vispārējai tiesai apelācijas sūdzības iesniedzēji galvenokārt ir lūguši atcelt apstrīdēto lēmumu kopumā. Pakārtoti tie ir lūguši atcelt apstrīdētā lēmuma 1., 2. un 3. pantu, ciktāl tie attiecas uz apelācijas sūdzības iesniedzējiem, kā arī, pakārtoti, samazināt naudas sodu, kurš apelācijas sūdzības iesniedzējiem noteikts apstrīdētā lēmuma 2. pantā [34]. Attiecībā uz Komisijas prasījumiem ir skaidrs, ka tā pirmajā instancē ir lūgusi prasību noraidīt.

42. Kā jau iepriekš ir atgādināts, Vispārējā tiesa ir daļēji atcēlusi apstrīdēto lēmumu un ir samazinājusi Komisijas noteikto naudas sodu. Tādējādi analizējot, pārsūdzētajā spriedumā nav pieļauta nekāda kļūda tiesību piemērošanā saistībā ar principa *ne ultra petita* piemērošanu. Tādēļ es iesaku Tiesai otrā pamata pirmo daļu noraidīt kā nepamatotu.

VI – **Neierobežota kompetence un tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu**

A – *Lietas dalībnieku argumenti*

43. Otrā pamata otrajā daļā prasītāji apgalvo, ka Vispārējā tiesa nav ņēmusi vērā tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu (kas ietver pušu procesuālo tiesību vienlīdzības principu) un tiesības uz aizstāvību, un, konkrētāk, sacīkstes principu, sprieduma 624.–626. punktā secinot, ka tai, īstenojot savu neierobežoto kompetenci, ir jāņem vērā *V. C.* paziņojums, lai konstatētu apelācijas sūdzības iesniedzēju atbildību saistībā ar viņu piedalīšanos uzraudzības sistēmā un to zināšanām par kompensācijas mehānismu.

44. Vispārējā tiesa neesot ņēmusi vērā tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu, it īpaši pušu procesuālo tiesību vienlīdzības principu, kā arī tiesības uz aizstāvību, ieskaitot sacīkstes principu, pirms sprieduma taisīšanas neprecizējot apelācijas sūdzības iesniedzējiem šī jaunā iebilduma būtību un pamatu, kā tas ir noteikts Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (ECPAK), kura ir parakstīta Romā 1950. gada 4. novembrī, 6. pantā un Hartas 47. un 48. pantā.

32 — No C-231/11 P līdz C-233/11 P, EU:C:2014:256, 129. punkts.

33 — C-679/11 P, EU:C:2013:606, 103.–107. punkts.

34 — Skat. pārsūdzētā sprieduma 87. punktu.

45. Komisija apstrīd prasītāju argumentus, uzsverot, ka *V. C.* sagatavoto pierādījumu par noteiktu faktu zināšanu pirmo reizi minēja apelācijas sūdzības iesniedzēji. Tāpēc ir absurdi, ka apelācijas sūdzības iesniedzēji apgalvo, ka tie nav zinājuši par šo pierādījumu [35].

B – *Vērtējums*

1) Ievada piezīmes

46. Tiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu, kas garantētas ECPAK 6. panta 1. punktā, ir Savienības tiesību vispārējs princips, kurš tagad ir ietverts arī Hartas 47. panta otrajā daļā. Efektīvas tiesību aizsardzības tiesā princips, kas minēts 47. pantā, apkopo dažādus elementus, tostarp it īpaši tiesības uz aizstāvību, pušu procesuālo tiesību vienlīdzības principu un tiesu pieejamības principu.

47. Savukārt attiecībā uz sacīkstes principu ir skaidrs, ka minētais princips ir daļa no tiesībām uz aizstāvību. Tas ir piemērojams ikvienā tiesvedībā, kuras rezultātā Kopienu iestāde var pieņemt lēmumu, kas var būtiski ietekmēt personas intereses [36]. Savukārt pušu procesuālo tiesību vienlīdzības princips, kas izriet no paša lietas taisnīgas izskatīšanas jēdziena, nozīmē, ka katrai pusei ir jānodrošina saprātīga iespēja izklāstīt savus prasījumus, tostarp iesniegt savus pierādījumus apstākļos, kas tai nerada acīmredzami nelabvēlīgāku situāciju salīdzinājumā ar pretējo pusi [37]. Uz šādu principu var atsaukties sankciju procedūrās, kuras ir ierosinājusi Komisija [38].

48. Konkurences tiesību jomā man šķiet būtiski norādīt, ka *Komisijai ir pienākums pierādīt tās konstatētos pārkāpumus un sniegt pierādījumus*, lai juridiski pietiekami pierādītu pārkāpumu veidojošo apstākļu esamību. Prasītājam, vēršoties tiesā, tiek prasīts identificēt apstrīdētā lēmuma strīdīgos elementus, izteikt šajā sakarā iebildumus un iesniegt pierādījumus, kas var tikt uzskatīti par nopietnām norādēm uz to, ka šie iebildumi ir pamatoti [39].

2) Vērtējums saistībā ar to, ka Vispārējā tiesa ir ņēmusi vērā *V. C.* paziņojumu, īstenojot neierobežoto kompetenci

49. No pārsūdzētā sprieduma izriet, ka *V. C.* paziņojums ir sagatavots 2007. gada 6. decembrī, proti, pēc apstrīdētā lēmuma pieņemšanas, un ka tas ir pievienots prasības pieteikumam Vispārējā tiesā un apelācijas sūdzības iesniedzēju lietas materiāliem Vispārējā tiesā [40]. Komisija šo paziņojumu ir izmantojusi savos rakstveida apsvērumos [41]. Vispārējā tiesa šo paziņojumu ir uzskatījusi par pieņemamu. Arī apelācijas sūdzības iesniedzēji to ir izmantojuši, it īpaši ceturtajā pamatā Vispārējā tiesā [42].

35 — Spriedums *1. garantovaná*/Komisija (T-392/09, EU:T:2012:674, 78. un 79. punkts).

36 — Spriedums Komisija/Īrija u.c. (C-89/08 P, EU:C:2009:742, 50. punkts).

37 — Spriedums *Otis* u.c. (C-199/11, EU:C:2012:684, 46.–49., 71. un 72. punkts).

38 — Skat. it īpaši spriedumu *LR AF 1998*/Komisija (T-23/99, EU:T:2002:75, 171. punkts).

39 — Spriedums *KME Germany* u.c./Komisija (C-272/09P, EU:C:2011:810, 104.–106. punkts).

40 — Pārsūdzētā sprieduma 293. punkts.

41 — Pārsūdzētā sprieduma 293. un 612. punkts.

42 — Pārsūdzētā sprieduma 320. punkts.

50. Jāatgādina, ka tiesību uz aizstāvību ievērošana pieprasa, lai uzņēmums, par kura darbībām tiek veikta izmeklēšana, būtu varējis administratīvās procedūras laikā pienācīgi darīt zināmu savu nostāju par attiecīgo faktu pastāvēšanu un atbilstību, kā arī par dokumentiem, kurus Komisija izmantojusi, lai pamatotu apgalvojumu par EK līguma pārkāpuma pastāvēšanu [43]. Tieši paziņojums par iebildumiem ļauj uzņēmumiem, par kuru darbībām tiek veikta izmeklēšana, noskaidrot tos pierādījumus, kas ir Komisijas rīcībā, un nodrošina tiesību uz aizstāvību pilnīgu efektivitāti [44].

51. Kā ir uzsvērusi Komisija, no judikatūras izriet, ka "lietas dalībnieks, kurš pats ir sagatavojis attiecīgos elementus, pat hipotētiski, tos gatavojot, ir varējis apzināt to iespējamo nozīmi lietas risināšanā" [45].

52. Attiecībā uz to ir skaidrs, ka, īstenojot neierobežoto kompetenci saistībā ar naudas soda summu, Vispārējai tiesai tas ir jādara, ņemot vērā apstākļus, kādi ir datumā, kurā tā taisa savu spriedumu. Tādēļ ir jānošķir, *pirmkārt*, tas, ka Vispārējā tiesa ir ņēmusi vērā papildu dokumentus vai elementus, kurus nav izmantojusi Komisija [46], vai pat elementus, par kuriem tā nav zinājusi lēmuma pieņemšanas brīdī, un, *otrkārt*, tas, ka ir konstatēta prettiesiska rīcība un ņemta vērā aizliegtas vienošanās dalībnieku atbildība, kura Komisijas lēmumā ir tikusi vai nu skaidri noraidīta, vai arī Komisija to nav pierādījusi.

53. Faktiski attiecībā uz papildu pierādījumu vērā ņemšanu no judikatūras izriet, ka "Vispārējā tiesa, īstenojot savu LESD 261. pantā un Regulas Nr. 1/2003 31. pantā atzīto neierobežoto kompetenci, ir tiesīga novērtēt naudas soda apmēra piemēroto raksturu, pamatojoties cita starpā uz papildu informāciju, kas nav minēta paziņojumā par iebildumiem vai Komisijas lēmumā" [47].

54. Kā ģenerāladvokāts M. Vatelē to uzsver savos secinājumos lietā *Telefónica* un *Telefónica de España* /Komisija, Vispārējai tiesai ir jāsecina, vai naudas sods ir piemērots un samērīgs, un tai pašai ir jākonstatē, ka Komisija, aprēķinot naudas sodu, patiesi ir ņēmusi vērā visus atbilstošos apstākļus, kas nozīmē, ka Vispārējai tiesai šajā sakarā ir jābūt arī tiesībām vērtēt apelācijas sūdzības iesniedzēju Komisijai norādītos faktus un apstākļus [48].

55. Šajā sakarā Vispārējā tiesa var ņemt vērā arī pierādījumus, par kuriem Komisija lēmuma pieņemšanas brīdī nav zinājusi [49]. Tādējādi Vispārējā tiesa ņem vērā pierādījumus, kas radušies pēc Komisijas lēmuma pieņemšanas, it īpaši attiecībā uz uzņēmuma finanšu situāciju [50].

43 — Skat. it īpaši spriedumu *Archer Daniels Midland*/Komisija (C-511/06 P, EU:C:2009:433, 85. punkts un tajā minētā judikatūra).

44 — Turpat (86. punkts un tajā minētā judikatūra).

45 — Spriedums *1. garantovaná*/Komisija (T-392/09, EU:T:2012:674, 78. un 79. punkts).

46 — Spriedums *Shell Petroleum* u.c./Komisija (T-343/06, EU:T:2012:478, 176., 220. un 232. punkts).

47 — Turpat (220. punkts).

48 — C-295/12 P, EU:C:2013:619, 129. punkts.

49 — Spriedums *Arkema France* u.c./Komisija (T-217/06, EU:T:2011:251, 249.–256. punkts) par to, vai ir jāņem vērā fakts, ka attiecīgo uzņēmumu vairs nekontrolēja *Total* grupa un ka palielinājums, kam būtu atturošs efekts, vairs neesot pamatots.

50 — Spriedums *Novácke chemické závody*/Komisija (T-352/09, EU:T:2012:673) par paziņojumu par to, ka naudas soda maksājums neietekmēja uzņēmuma dzīvotspēju, kā arī spriedums *Reagens*/Komisija (T-30/10, EU:T:2014:253, 305. punkts) par pierādījumiem par finansiālajām iespējām.

56. Šajā ziņā tas, ka tika ņemts vērā *V. C.* paziņojums, nav pretrunā tiesībām uz aizstāvību un sacīkstes principam, lai gan vērtība, ko tam piešķir Vispārējā tiesa, nav viennozīmīga [51]. No vienas puses, ņemot vērā to, ka dokuments sagatavots pēc apstrīdētā lēmuma pieņemšanas, tas nedrīkst būt pretrunā Komisijas nodrošinātajiem pierādījumiem, un, no otras puses, paziņojums ir izmantots, lai pamatotu attiecīgo uzņēmumu atbildību. Taču, ievērojot iepriekš minēto judikatūru, paziņojuma ņemšana vērā, kad Vispārējā tiesa, īstenojot savu neierobežoto kompetenci, nosaka sankciju apmēru, pati par sevi man šķiet pieļaujama [52].

57. Katrā ziņā situācija konkrētajā gadījumā, manuprāt, atšķiras no tās, par ko ir pieņemts spriedums Komisija/*Edison* [53], kurā Tiesa ir apstiprinājusi Vispārējās tiesas pamatojumu, ka pierādījums, kurš izmantots Komisijas lēmumā, ir bijis tāds, kurš nav izklāstīts paziņojumā par iebildumiem un par kuru *Edison SpA* nav bijusi iespēja izteikt savu viedokli administratīvā procesa laikā. Tātad Vispārējā tiesa ir pamatoti lēmusi, ka šis pierādījums nav attiecināms uz minēto sabiedrību [54].

3) Neierobežotas kompetences principa un tiesību uz aizstāvību neievērošana, Vispārējai tiesai konstatējot apelācijas sūdzības iesniedzēju atbildību

58. V. C. paziņojuma formālas vērā ņemšanas problemātika tomēr ir jānodala no tās, kādu rada veids, kādā Vispārējā tiesa šo paziņojumu ir izmantojusi, proti, kādas ir sekas, kuras Vispārējā tiesa ir radījusi, un kāds ir bijis izmantošanas mērķis. Protams, no pārsūdzētā sprieduma izriet, ka Vispārējā tiesa to ir ņēmusi vērā, lai vērtētu naudas sodu, bet, to darot, Vispārējā tiesa ir konstatējusi apelācijas sūdzības iesniedzēju atbildību, nedodot tiem iespēju aizstāvēties.

59. Pretēji Komisijai, es uzskatu, ka sekas, kādas Vispārējā tiesa radīja šī dokumenta dēļ, nav tikai vienkāršs faktisks elements. Gluži otrādi, tas ir ļoti svarīgi, ņemot vērā tiesību uz aizstāvību ievērošanu. Kā ģenerāladvokāte J. Kokote to norāda lietā Komisija/*Alrosa*, "pārsteidzoša satura nolēmums" var tikt pieņemts ne tikai tad, ja Vispārējā tiesa pamatojas uz faktiem vai pierādījumiem, kas nav zināmi lietas dalībniekiem vai vienam no tiem, bet arī tad, ja tiesa pamatojas uz faktiem, kas lietas dalībniekiem gan bija zināmi, bet kā tādi nekad netika apspriesti tiesvedībā tiesā [55].

60. Šajā gadījumā noteicošais ir tas, ka, ņemot vērā *V. C.* paziņojumu, Vispārējā tiesa ir grozījusi inkriminētās darbības, kāda tā bija konstatēta Komisijas lēmumā, kvalifikāciju.

61. Konstatējot rīcību, lai varētu noteikt apelācijas sūdzības iesniedzēju atbildību, Vispārējā tiesa ir pārkāpusi neierobežotās kompetences pilnvaru robežas. Faktiski, to darot, tā ir konstatējusi pārkāpumu, kuru nebija konstatējusi Komisija. Raugoties no šāda viedokļa, pārsūdzētā sprieduma 621. punkts, kurā Vispārējā tiesa, šķiet, pārkāpjot iepriekš minēto noteikumu kopumu, ierosina, ka papildu pierādījumi varētu liecināt par pārkāpumu, kā arī pārsūdzētā sprieduma 622. punkts varētu pamatot pārsūdzētā sprieduma atcelšanu.

51 — Kā piemērs, runājot par cenu noteikšanu, no pārsūdzētā sprieduma 405. punkta izriet, ka attiecīgais paziņojums "nekādā gadījumā nav uzskatāms par tādu, kas būtu pretrunā pierādījumiem, kas radušies citā laikā un vienā laikā ar iepriekš analizētajiem faktiem, kurus Komisija ir izvirzījusi, lai pierādītu, ka apelācijas sūdzības iesniedzēji ir piedalījušies cenu saskaņošanas darbībās".

52 — Turklāt man šķiet lietderīgi atgādināt, ka Tiesa ir lēmusi, ka, neraugoties uz faktu, ka Vispārējā tiesa nav paziņojusi lietas dalībniekiem par savu nolūku ņemt vērā papildu samazinājumu, šis aspekts izriet no juridiskā vērtējuma, kuru Vispārējai tiesai ir bijušas tiesības veikt, īstenojot savu neierobežoto kompetenci, neinformējot par to lietas dalībniekus pirms sprieduma pasludināšanas (skat. spriedumu *Alliance One International*/Komisija, C-679/11 P, EU:C:2013:606, 110. punkts).

53 — C-446/11 P, EU:C:2013:798.

54 — Pēc analoģijas Tiesa spriedumā Komisija/*Edison* ir atsaukusies uz spriedumu *Papierfabrik August Koehler* u.c./Komisija (C-322/07 P, C-327/07 P un C-338/07 P, EU:C:2009:500, 34.–37. punkts).

55 — C-441/07 P, EU:C:2009:555, 151. un 152. punkts.

62. Turklāt pārsūdzētajā spriedumā ir acīmredzama pamatu pretruna. Tā 614. punktā Vispārējā tiesa konstatē, ka Vispārējai tiesai nav Komisijas kļūdainais pamatojums jāaizstāj ar pavisam jaunu pamatojumu. Taču 626. punktā Vispārējā tiesa konstatē apelācijas sūdzības iesniedzēju atbildību saistībā ar divām pārkāpumu veidojošām daļām.

63. Tādējādi Vispārējā tiesa, manuprāt, mākslīgi un tādēļ kļūdaini ir centusies nošķirt atbildības konstatēšanu, "lai noteiktu naudas sodu", un atbildības konstatēšanu kā tādu. Ir skaidrs, ka naudas sods ir sankcija par iepriekš konstatētu atbildību. Tādēļ, ja nebūtu šāda iepriekšēja konstatējuma, jautājums par naudas sodu nerastos. Tādējādi Vispārējā tiesa vispirms ir atcēlusi Komisijas konstatēto pārkāpumu, lai devītajā pamatā to no jauna modelētu, tādā veidā pārkāpjot savas neierobežotās kompetences pilnvaru robežas.

64. Visbeidzot, es uzskatu, ka, tā rīkojoties, Vispārējā tiesa ir arī pārkāpusi tiesības uz aizstāvību un it īpaši sacīkstes principu, jo tā lietas dalībniekiem nav devusi iespēju apspriesties par atbildību, kuru tā ir konstatējusi.

65. Tomēr arī neierobežotas kompetences pilnvarām ir savas robežas. Lai gan atcelšanas kompetence aprobežojas ar pārkāpumu, kas pieļauts apstrīdētajā lēmumā, neierobežotā kompetence tomēr neparedz Vispārējai tiesai kompetenci konstatēt tāda pārkāpuma pastāvēšanu, kuru Komisija nav minējusi apstrīdētajā lēmumā [56].

66. Tādēļ otrā pamata otrā daļa ir jāpieņem. Ņemot vērā to, cik būtiska ir kļūda, manuprāt, tās dēļ pārsūdzētais spriedums ir atceļams.

VII – **Par pierādījumu sagrozīšanu**

67. Ņemot vērā konstatētās kļūdas būtību, manuprāt, nav pamata spriest par otrā pamata trešo daļu. Tāpēc šo trešo daļu es aplūkošu pakārtoti. Attiecībā uz to es norādu, ka apelācijas sūdzības iesniedzēji apgalvo, ka, norādot uz apelācijas sūdzības iesniedzēju atbildību saistībā ar divām pārkāpumu veidojošajām daļām, Vispārējā tiesa sprieduma 626. punktā ir sagrozījusi pierādījumus un pārkāpusi nevainīguma prezumpcijas principu. Konstatējums balstījās uz *V. C.* paziņojuma nepilnīgu citātu, no kura skaidri izrietēja, ka *V. C.* it neko nav zinājis par kompensācijas mehānismu, uz kuriem attiecas lēmums, būtību.

68. Turklāt *V. C.* paziņojumā nekas nebija minēts par brīdi, kad viņš ir uzzinājis par "noteikta kompensācijas mehānisma pastāvēšanu". Pretēji tam Komisija uzskata, ka Vispārējā tiesa nav sagrozījusi pierādījumus, kas atrodami *V. C.* paziņojumā.

69. Šajā sakarā ir jāatgādina, ka, ja viens lietas dalībnieks apgalvo, ka Vispārējā tiesa esot sagrozījusi pierādījumus, piemērojot LESD 256. panta 1. punkta otro daļu, Tiesas statūtu 51. panta pirmo daļu un Tiesas Reglamenta 168. panta 1. punkta d) apakšpunktu, apelācijas sūdzības iesniedzējam ir konkrēti jānorāda, kurus pierādījumus tā esot sagrozījusi, un jānorāda kļūdas vērtējumā, kuru dēļ, viņaprāt, Vispārējā tiesa esot šo sagrozīšanu izdarījusi [57].

56 — Šajā ziņā skat. spriedumu *Tokai Carbon* u.c./Komisija (T-71/03, T-74/03, T-87/03 un T-91/03, EU:T:2005:220, 370. punkts).

57 — Spriedums Komisija/*Aalberts Industries* u.c. (C-287/11 P, EU:C:2013:445, 50. punkts).

70. Šāda sagrozīšana ir notikusi tad, ja, neiesniedzot jaunus pierādījumus, jau iesniegto pierādījumu vērtējums ir acīmredzami kļūdains [58]. Taču, manuprāt, šajā otrā pamata trešajā daļā apelācijas sūdzības iesniedzēji piedāvā citādu *V. C.* paziņojuma interpretāciju nekā Vispārējās tiesas izmantotā. Šajā gadījumā minētie argumenti tomēr neļauj secināt, ka Vispārējā tiesa ir acīmredzami pārsniegusi minēto pierādījumu saprātīgas vērtēšanas robežas [59].

71. Šajos apstākļos otrā pamata trešā daļa ir jānoraida kā nepamatota.

VIII – **Par lietas nodošanu atpakaļ izskatīšanai Vispārējā tiesā**

72. Jāatzīmē, ka apelācijas sūdzības iesniedzēji savā apelācijas sūdzībā prasa atcelt apstrīdētā lēmuma 1., 2. un 3. pantu, ciktāl tie attiecas uz viņiem, vai samazināt naudas soda summu.

73. Atbilstoši Tiesas statūtu 61. panta pirmajai daļai, ja apelācijas sūdzība ir pamatota, Vispārējās tiesas nolēmuma atcelšanas gadījumā Tiesa pati var taisīt galīgo spriedumu lietā, ja to ļauj tiesvedības stadija. Ņemot vērā Vispārējās tiesas pieļautās kļūdas būtību, es uzskatu, ka šī lieta nav tādā stadijā, lai tajā varētu taisīt spriedumu [60]. Es uzskatu, ka lietas dalībniekiem nav bijusi pietiekama iespēja Vispārējā tiesā paust savu viedokli par sekām, kādas varētu radīt *V. C.* paziņojums, Vispārējai tiesai īstenojot savu neierobežoto kompetenci. Tādēļ es ierosinu Tiesai lietu nodot atpakaļ izskatīšanai Vispārējā tiesā.

IX – **Secinājumi**

74. Šo iemeslu dēļ un nekaitējot citu apelācijas sūdzības pamatu vērtēšanai, es ierosinu Tiesai pieņemt otro pamatu, it īpaši tā otro daļu, kā dēļ, manuprāt, ir jāatceļ spriedums *Galp Energía España* u.c./Komisija (T-462/07, EU:T:2013:459), kā arī lieta jānodod atpakaļ izskatīšanai Vispārējā tiesā. Lēmuma par tiesāšanās izdevumiem pieņemšanu atlikt.

58 — Spriedumi *PKK* un *KNK*/Padome (C-229/05 P, EU:C:2007:32, 37. punkts), kā arī *Lafarge*/Komisija (C-413/08 P, EU:C:2010:346, 17. punkts).

59 — Pēc analoģijas skat. spriedumu *Activision Blizzard Germany*/Komisija (C-260/09 P, EU:C:2011:62, 57. punkts).

60 — Atšķirībā it īpaši no lietas Komisija/*Verhuizingen Coppens*, skat. ģenerāladvokātes J. Kokotes secinājumus šajā lietā (C-441/11 P, EU:C:2012:317, 43.–46. punkts).